

Simai Mihály

Júliusi tűnődés

ha eltűnnek a búzakeresztek
valami fájni fog
a csikóhajú kisgyerekeknek
aki már nem vagyok

s e fájdalommal lesz majd könnyebb
a táblán kombájn dübög át
s a nyögő ősök felkényökölnek
mint rendbe-fektetett kaszák

ízekre szedett messiások
ők kik itt hordták a keresztet
csonttá roskadtak földreestek
s két búzaszentelés között
az alacsonyabb mennybe mentek

nézik a gépet — mintha istent —
minden-kezek és minden-hátak
erejével hogy ront neki
az Irgalmatlan Szent Búzának —

s kinek lába megüszkösült
kinek karja szakadt a dobba
s kiben most is golyó süvölt
nézik a kombájt — szinte már
alkatrészeként csikorogva

a levegő hőségtől reszket
délbábian irgalmas porban
paraszt-krisztusok fölbebegnek
az ő húsvétjuk ez a nyár

pillekönnyen fölségesen
megistenülve fölbebegnek

már nem roskasztják őket a
sarjakra-rakott keresztet

s a Marokszedés Monstruma
a Héthatárt-suhintó Kasza
a Robogva-csépő Masina

megy a GÉP a győztes eretnek

eltűnnek a búzakeresztek

Szolnoki András

Örök szülők

A gyerek lábnál alszik
néha idehallszik
lélegzete
Mintha falon át jönne
szíven dörömbölne
távol zene.

Fel-felkapjuk fejünket
szél fújja az inget
odanézünk.
Es megindul lassudan
mint vízcsöpp kisurran
a beszédünk.

En azt mondom: „Te nézd
[meg ...]”
és ő óva lépked
az ágyáig.

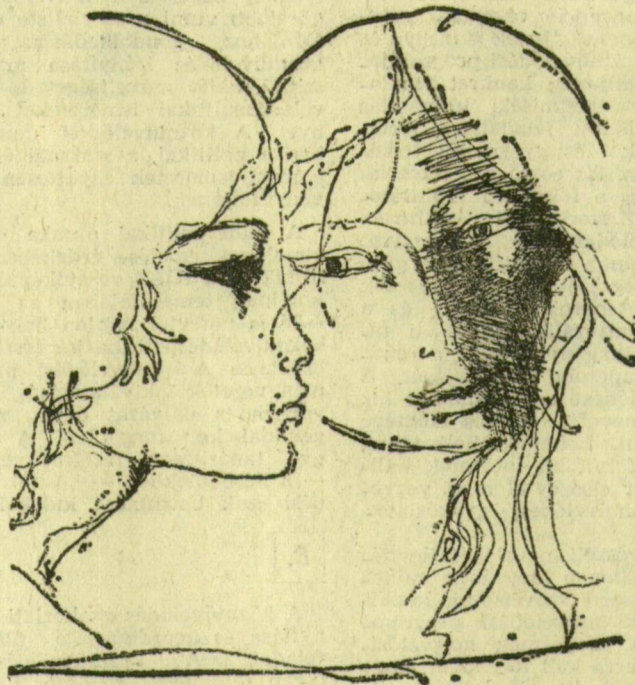
Visszatér, halkan mondja:
„nézd meg te is nyomba,
hogymázik

S állunk fölötté ketten
a csöndbe dermedten
figyeljük őt.

S látjuk majd mindhalálig
s túl, ha testünk mállik —
örök szülők.

S így áll majd ő is egyszer
szűkülő erekkel
nézi fiát.

A gyerek meg csak alszik
kívül már pitymallik
a rigó kiált.

KISS ATTILA RAJZA

Újszeged,
125 éve

A szabadságharc végnapjai.
Szegeden van már Kos-
suth, a kormány, az ország-
gyűlés.

1849. július 28-án reggel fél
kilenckor hatalmas dörej ejtette
rémületbe Szeged lakóit. A Vá-
ros történetírója, Reizner János
ezt írja: „Kimondhatatlan zavar,
őrület futkosás s kétségbeesett
hajkiáltások voltak mindenütt,
míg nem köztudomású lett, hogy
a várból az újszegedi Zsótér-
rak-
tárba átszállított 60 mázsa lőpor
és töltény robbant fel.”

A mai Vakok Intézete helyén
történt, a robbanás ereje az ab-
lakokat városszerte betörte. „A
Tisza — folytatja Reizner —
medréből majdnem kicsapott,
számos dereglyét felborítva s
összezúzva vetett ki a partra, a
legtöbb hajó s malomnak hor-
gonya elszakadt, és jelentékeny
sérülést szenvedett. A légbe rö-
pült magtár romjai, tégladarab-
jai a vár mellett levő sétányra
és a Szabadság [ma Széchenyi]
térre hullottak át, s mindenfelé
törmelék, szétroncsolt teteme-
ket lehetett látni. A raktár kö-
zelében 10 ház teljesen össze-
omlott. Az újszegedi hídfőnél
összetorlódtott egész sereg kocsi,
több farka juh, úgy a közelben
tartózkodott ember és állat mind

a szerencsétlenség áldozata lett,
a Tiszába hullott, vagy legalább-
is megsérült. Mintegy 800 ember
esett e nagy szerencsétlenség ál-
dozatául...”

Szinte hihetetlennek tűnik, de
a robbanás akkora volt, hogy dö-
rejt Oroszában és Csongrádon is
meghallották. Az orosházi múze-
um 1960. évi évkönyvében Szabó
Ferenc közölte Supkégel Mózes
(1818—1876) asztalosmester nap-
lószerű följegyzéseit. Ő pár nap-
pal a robbanás után, augusztus
1-én a helyszínen járt, s leírta,
mit látott: „Amint az örök nél-
kül hagyott hídon keresztül
mentünk — ámbár kissé sötétes
volt — azonnal szemembe tűntek
balról ama úgy nevezett Zsótér-
magtárnak romjai, melyet bánta
ti seregeink löszertáru használ-
tak, akiben néhány nap előtt a
lőszert meggyulladt, és az egész
háromemeletes és talán 60 öl
hosszú magtárt a légbe röpíté, és
amelynek romjaiból a Tiszán ke-
resztül még a szegedi piac túlsó
részére is hullott, s melynek dur-
ranását Oroszában is meghallot-
tuk. Hanem aztán az volt a lát-
vány, amint azon romok kinéz-
tek a hely színén, azt leírni ké-
pes nem vagyok, de el nem fe-
lejttem, még élek.”

Váry Gellért Emléklapok
Csongrád múltjából címmel 1904-
ben írott kéziratok krónikájában,
amelyet hasonmáskiadásban,
jegyzetekkel ellátva most ad ki
a szegedi Somogyi-könyvtár,
ugyancsak olvasunk a robbanás-
ról. Váry Gellért (1843—1926) ak-
kor hat éves volt, de nem mástól
vett, hanem maga átélte emléke-
it vetette papírra. „Egyszer egy
óriási dörömlést is hallottunk,
mikor Szegeden a puszkaporos
épület fölrobbant. Máskor egy
nagyon szép tiszta tavaszi napon,
éppen vasárnap délből, mikor a
szolnoki csata folyt, fülünkkel a
földre hajolva hallgattuk, ho-
gyan bömbölnek az ágyúk.”

A robbanás okát soha nem de-
rítették ki. Reizner szerint néme-
lyek a raktárban tölténykészítés-
sel foglalkoztatott osztrák fogoly
tüzérek valamelyike bosszújá-
nak, mások Kupp felügyelő
avagy a lőport szállító fuvarosok
hanyagságának tulajdonították az
okot.

A nagy veszedelemben még sze-
rencse volt, hogy a Zsótér-háztól
nem messze eső hajóhídnak nem
esett baja, így a seregek vissza-
vonulásának nem lett akadály.

Hasonlóképpen a csodával ha-
táros volt az országgyűléssel
ugyancsak Szegeden időző Jókai
Mór megmenekülése is. Móra Fe-
renc írja, hogy a roppant ka-
tasztrófa közepette az írónak, aki
a lőportárról néhány lépésnyire
búzavirágot szedgetett, egy ha-
jaszála sem görbült meg.

Jókai életművében a Katona-
dolog című novella örzi ennek a
napnak, a rettenetes élménynek
emlékét. Hőse Szarka Peti hu-
szárkaplár, aki a lőportárból ép-
pen távozóban a robbanás erejé-
től fölropul a levegőbe, majd le-
hull a Tisza mélyére, s végül pe-
dig egy gőzös kerekébe kapas-
zkodva kerül szárazra, a hajóra.
„A plajbász most is ott a szá-
ban keresztül téve, ahogy írt
akart vele, hanem a piros ba-
gyelláris már vissza volt dugva a
kebelébe. Ezt valószínűleg azalatt
dugta oda vissza, míg a levegő-
ben repült, hogy el ne veszítse.”
Amikor a hajóskapitány pár hát-
bavágással és két pohárka pálin-
kával magához térítette a mo-
kány hőst, kérdésére, hogy ma-
képpen érzi magát, így felelt:

— Semmi baj, kapitány uram!
Egy kis katonadolog volt.

Móra gyermekkorában még
binnen volt az olvasókönyvben a
flegmatikus huszár esete, aki hat
másodperc alatt bejárta a felhő-
ket és a víz fenekét, de nem ve-
szítette el lélekjelenlétét.

Erre is érvényes a bölcs olasz
mondás: ha nem igaz is, de jól
van kitalálva!

PETER LÁSZLÓ

